

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»
Факультет лінгвістики**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан ФЛ

_____ Н. С. Саєнко
(підпис)

« ____ » _____ 2017 р.

«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ» НГ-02

**РОБОЧА ПРОГРАМА
кредитного модуля**

підготовки   бакалавра

напряму   6.020303 – «Філологія»

форми навчання   денна

Ухвалено методичною комісією
Факультету лінгвістики
Протокол від 29.06.2017 р. № 10

Голова методичної комісії

_____ С.В. Ібрагімова
(підпис)   (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2017 р.

Робоча програма кредитного модуля «Історія української культури» НГ-02 для студентів за напрямом підготовки 6.020303 – «Філологія» освітнього ступеня бакалавра, за денною формою навчання складена відповідно до програми навчальної дисципліни «Історія української культури» (уклад.: І.І. Федорова, С.Ю. Балакірова, І.К. Покулита та ін.).

Розробник робочої програми:

доцент, канд .філологічних наук Онуфрієнко О. П.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри української мови, літератури та культури

Протокол від «14» червня 2017 року № 11

Завідувач кафедри

_____ О.П. Онуфрієнко

« ___ » _____ 2017 р.

1. Опис кредитного модуля

Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Загальні показники	Характеристика кредитного модуля
Галузь знань 0203 - Гуманітарні науки	Назва навчальної дисципліни, до якої належить кредитний модуль Історія української культури	Форма навчання денна
Напрямок підготовки 6.020303 – «Філологія»	Кількість кредитів ECTS – 3	Статус кредитного модуля за вибором студентів
-	Змістових розділів – 9	Цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки
-		Рік підготовки: 3-й
		Семестр – 5-й
Освітній ступінь бакалавр	Загальна кількість – 90 год.	Лекції – 36 год.
	Тижневих годин: аудиторних – 2	Самостійна робота – 54 год.
	СРС – 3	Вид та форма семестрового контролю залік

Предмет навчальної дисципліни: висвітлення загальних теоретичних проблем культури; концептуальних засад витоків і цивілізаційних віх культури України; ідентифікації національно-самобутнього та загальноєвропейського векторів у становленні національної традиції.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Історія української культури» разом з дисциплінами «Українська мова за професійним спрямуванням», «Історія України», «Філософія», формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього фахівця.

2. Мета та завдання кредитного модуля

2.1. Метою кредитного модуля є формування у студентів компетентностей:

- здатність сприймати життєво-необхідне, аксіологічне значення національної ідеї, зокрема в сучасних умовах глобалізації світу та процесу євроінтеграції;
- здатність на основі отриманих знань реалізуватися в соціальній, професійній, особистісній сферах, як патріотично-сформована інтелектуально-зріла особистість;

2.2. Основні завдання кредитного модуля

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти після засвоєння кредитного модуля мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- закономірностей розвитку історії української культури як логіки культурно-історичного процесу;
- основних стадій світогляду людства, сформованих на різних етапах його історії, особливостей протікання культурогенезу як етногенезу та набуття національного змісту «культурної картини світу» на території України;
- періодів розквіту української культури, – з огляду на те, що саме на цих етапах закладаються світоглядні характеристики ментальності, які у подальших періодах розвитку культури знаходять відображення в формуванні цілісної системи: екосфери і аксіосфери культурного буття;

уміння:

- аналізувати соціокультурний стан сучасного українського суспільства, визначити головні його проблеми й пріоритетні потреби;
- показати, що історія української культури, зокрема її культурологічне осмислення, є науковою рефлексією уявлень про сутність культури й соціально-культурні процеси, звернена до світоглядних потреб сучасної людини;
- інтегрувати власну діяльність у культурне середовище з урахуванням визначеного місця окремих соціокультурних елементів у культурному контексті.

досвід:

- визначення лінії власної поведінки у ставленні до здобутів та втрат в історії української культури

3. Структура кредитного модуля

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Всього	у тому числі	
		Лекції	СРС
1	2	3	5
Розділ (змістовий модуль) 1. Історія української культури як навчальна дисципліна			
<i>Тема 1 Українська культурологічна думка як розвиток європейської духовно-теоретичної традиції.</i>	8	4	4
Разом за розділом 1	8	4	4
Розділ (змістовий модуль) 2. Генеза української культури – процес етногенезу на теренах України			
<i>Тема 2. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.</i>	8	4	4
Разом за розділом 2	8	4	4
Розділ (змістовий модуль) 3-4. Становлення архетипів української свідомості. Міфологічний світ слов'ян-язичників.			
<i>Тема 3. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомість прадавнього суспільства. Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.</i>	6	4	2
<i>Тема 4. Трипільська культура як</i>	6	4	2

<i>найвизначніша культура неолітичної доби на землях України.</i>			
Разом за розділом 3-4	12	8	4
Розділ (змістовий модуль) 5. Київська Русь: християнський вимір української культури; феномен двовір'я			
<i>Тема 5. Специфіка засвоєння Київською Руссю візантійської спадщини – творення нового образу для християнської культури на слов'янському ґрунті.</i>	8	4	4
Разом за розділом 5	8	4	4
Розділ (змістовий модуль) 6. Барокова картина світу в українській культурі XVI-XVIII століть			
<i>Тема 6. Формування національної самосвідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.</i>	8	4	4
Разом за розділом 6	8	4	4
Розділ (змістовий модуль) 7. Національне самовизначення як тенденція української культури XIX століття.			
<i>Тема 7. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.</i>	8	4	4
Разом за розділом 7	8	4	4
Розділ (змістовий модуль) 8. Динаміка розвитку української культури в першій половині – 80-х роках XX ст.			
<i>Тема 8. Характеристика історично-культурного процесу в Україні першої половини XX ст.</i>	8	4	4
Разом за розділом 8	8	4	4
Розділ (змістовий модуль) 9. Специфіка трансформацій української культури кінця XX – початку XXI ст.			
<i>Тема 9. Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави.</i>	8	4	4
Разом за розділом 9	8	4	4
Домашня контрольна робота (ДКР)	8		8
Залік	14		14
Всього годин	90	36	54

4. Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
	<i>Лекція №1.</i> Предмет і завдання курсу «Історія української культури». Абрис української культури у культуротворчому процесі європейської цивілізації. Феномен української ментальності: світоглядні універсалії української нації.

	<p>Культура як світогляд етнонаціонального буття. Полісемантична природа поняття «культура». Багатоаспектність спроб визначення культури. Культура та природа: екосфера самозбереження нації. Культура та історія: аксіосфера української духовності. Функції культури. Культурологія як наука про культуру.</p> <p>Завдання на СРС: Підготуватися до виступу на одну із запропонованих тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Екзистенціально-антропологічні начала осягнення культури у «філософії серця» Г.Сковороди. 2. Національна концепція культурно-історичного розвитку (М.Костомаров, В. Белозерський, П.Куліш, Т.Шевченко). 3. Розвиток історико-культурного напрямку (М.Драгоманов, В.Липинський, М.Грушевський, Д.Яворницький). 4. Культурологічна палітра творчості І.Франка. 5. Концепції української культури вчених-емігрантів (І. Крип'якевича, І. Огієнка, Д. Антоновича). <p>Рекомендована література:</p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бичко А.К. та інш. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій. –К., 1993. 2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. <p>Додаткова література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Забужко О. Дві культури. –К., 1999 2. Історія української культури /за ред. І.Крип'якевича. –К., 1994. 3. Попович М.В. Нарис історії культури України. –К.:Артеф, 1998. 4. Семчишин М. Тисяча років української культури. -К., 1993.
	<p>Лекція №2. Українська культурологічна думка як розвиток європейської духовно-теоретичної традиції.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Феномен української ментальності. Полісемантична природа поняття українська культура . 2. Культура та природа: екосфера самозбереження нації. 3. Сутність, функції та структура культури. 4. Концепції походження української культури. <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бичко А.К. та інш. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій. –К., 1933. 2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. 4. Забужко О. Дві культури. –К., 1999. 5. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 6. Попович М. Нарис історії України. -К., 1998.
	<p>Лекція №3. Концепції походження української культури. Проблема історичної періодизації – основні етапи розвитку української культури. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі. Палеолітичні і мезолітичні форми соціальної організації. Палеолітичні пам'ятки на території сучасної України.</p> <p>Протонеоліт України. «Неолітична революція» як доба системної соціальної трансформації та формування аграрної цивілізації (перехід в привласнюю чого до відтворюючого способу виробництва, демографічний вибух, поява патріархальної</p>

	<p>сім'ї, інтенсифікація мовного розвитку – поява мов європейського типу, союз племен як перші політичні організації. Кардинальні зміни в системі світоглядних уявлень.</p> <p>Завдання на СРС: Самостійно законспектувати питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна схема етногенезу українців. 2. Приналежність України до гіпотетичного культурно-історичного центру Землі (циркумпонтійської зони). <p>Рекомендована література: Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. 2. Культура України. Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. –К.: Либідь, 1993. 3. Чмихов М.О. Найдавніша історія України (лекція) // Культурологічні студії: Зб. наук. праць. –К., 1996. –Вип.І.
	<p>Лекція №4. Первісна культура – археологічні пам'ятки культурних шарів в українському просторі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Палеолітичні і мезолітичні форми соціальної організації. Палеолітичні пам'ятки на території сучасної України. Кам'яна Могила – одне з найдавніших сакральних місць Європи. 2. Семантика первісного мистецтва як джерело інформації про світоглядні уявлення протоукраїнців. Фігурні, знакові й орнаментальні (меандр та «ялинка») типи зображень. 3. Ранні форми релігії (тотемізм, фетишизм, магія, хтонічний демонізм, анімізм). Ідея синкретичного (нерозчленованого) Всесвіту. 4. Протонеоліт України. «Неолітична революція» як доба системної соціальної трансформації та формування аграрної цивілізації (перехід від привласнюючого до відтворюючого способу виробництва, демографічний вибух, поява патріархальної сім'ї, інтенсифікація мовного розвитку – поява мов європейського типу, союз племен як перші політичні організації). <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. 4. Культура України. Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. –К.: Либідь, 1993. 5. Чмихов М.О. Найдавніша історія України (лекція) // Культурологічні студії: Зб. наук. праць. –К., 1996. –Вип.І.
	<p>Лекція №5. Міф як обряд і ритуал відтворення буття і самосвідомості прадавнього суспільства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Архетипи міфологічної свідомості. Ідея триєдиної світобудови та триєдиної світо творчої сили в міфологічній свідомості (українська традиція). 2. Концепція Світового дерева як універсальної моделі організованого всесвіту. Вертикальна (триярусна) та горизонтальна площини Світового дерева. Числові характеристики Світового дерева. 3. Поняття «мікрокосмосу» та «макрокосмосу», їх поєднання в моделі Світового дерева в народній творчості. Трійця та Світове дерево: семантичні паралелі.

	<p>Завдання на СРС: Самостійно законспектувати питання (за вибором студента):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Реконструкція міфу про світове яйце. Комплекс уявлень про потойбічний світ, про мандрування до «іншого світу» . Два світи померлих. 2. Антропоморфізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду. 3. Космологічний зміст прадавніх українських колядок, щедрівок та витинанок. <p>Рекомендована література: Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: -К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Войтович В. Генеологія богів давньої України. –Рівне, 2007. <p>Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007.</p>
	<p>Лекція №6. Антропологізм, фантазування, традиціоналізм – основні ознаки міфологічного світогляду.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура і функції міфу, уявлення про сакральність простору і часу. Логіка міфологічного мислення: принцип антропоморфізму та закон «містичної співпричетності» (Леві-Брюль). 2. Розвиток уявлень про міфічний хаос та про світове яйце як символ порядку, світо устрою. Початкова символіка чисел. 3. Культ найголовніших божеств язичницького пантеону. <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 3. Войтович В. Генеологія богів давньої України. –Рівне, 2007. 4. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007.
	<p>Лекція №7. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міфологічно-кодова інформація трипільської кераміки: ідея «священного шлюбу» Тельця-Зевса та Європи, космічна символіка форми та орнаменту посуду, символіка орнаменту як прояв культу загальної родючості тощо. 2. Нові риси в культурі епохи бронзи: поховальний обряд як свідчення утвердження сталої державності, обоження персони вождя (царя) або жерця, відображення космологічних уявлень у структурі курганів. Кургани як семантичні аналоги єгипетських пірамід. 3. Особливості соціокультурного процесу в ранньому залізному віці. Слов'янська культурна доба (ранні слов'яни: епоха раннього залізного віку; формування українського етносу: роль солярійного культу, формування архетипів «сонця», «дороги» тощо). Скіфи, їх культура та світогляд. <p>Завдання на СРС: Скласти тези до однієї із запропонованих тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Трипільська цивілізація – «золотий вік» прадавньої української культури. 2. Міфологічно-кодова інформація трипільської кераміки: ідея «Священного шлюбу» Тельця-Зевса та Європи, космічна символіка форми та орнаменту посуду, символіка орнаменту як прояв культур загальної родючості тощо. 3. Орнамент у мистецтві пізнього палеоліту та на трипільському посуді: порівняльна характеристика. 4. Арійські традиції у слов'янській культурі.

	<p>Рекомендована література: Основна: 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. -К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. -К.,1994. Додаткова: 1. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. -К., 2007. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. -К.: 2009.</p>
	<p>Лекція №8. Трипільська культура як найвизначніша культура неолітичної доби на землях України. Слов'янська культурна доба.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація поселень трипільців за законом світового ладу (колово-радіальний принцип забудови). 2. Нові риси в культурі епохи бронзи: поховальний обряд, обоження персони вождя (царя) або жерця, відображення космологічних уявлень у структурі курганів. Кургани як семантичні аналоги єгипетських пірамід. 3. Скіфи їх культура та світогляд. Греко-скіфська пектораль з кургану Товста Могила як космологічна модель світо впорядкування й семантичний еквівалент концепції Світового дерева. 4. Пантеон слов'ян-язичників. Космологічний зміст та символіка Збруцького ідола. 5. Ідейний пафос «Велесової книги» в контексті проблем «осьового часу». <p>Рекомендована література: 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. -К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. -К.,1994. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. -К., 2007. 4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. -К.: 2009.</p>
	<p>Лекція №9. Своєрідність світоглядної парадигми доби Київської Русі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Всесвітньо історичне значення Київської Русі як зв'язуючої ланки між західноєвропейськими (романо-германським) та східним, зокрема арабським, світом і Візантією. 2. Запровадження християнства та значення цієї події для еволюції культури. Найвищий злет культури Київської Русі за княжіння Володимира Великого (980-1015 рр.) і Ярослава Мудрого (1019-1054 рр.). 3. Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі. Проблема вибору віри. Виникнення писемності. Дві азбуки слов'янства: кирилиця і глаголиця. Слов'янські просвітителі Кирило і Мефодій. 4. Особливості літературного процесу доби Київської Русі. Житійна література. Літописи. Героїчні пісні. Скоромовство як феномен древньоруської культури. Народні танці. Обрядова народна пісенність. <p>Завдання на СРС: Опрацювати самостійно одну із запропонованих тем:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини високого злету культури Київської Русі. 2. Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі. <p>Рекомендована література: Основна: 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. -К.: 2000. Додаткова література: 1. Асеев Ю.С. Архітектура Київської Русі. -К., 1969.</p>

	<p>2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К., 1994.</p> <p>3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007.</p> <p>Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009</p>
	<p>Лекція №10. Специфіка засвоєння Київською Руссю візантійської спадщини – творення нового образу для християнської культури на слов'янському ґрунті.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Київська Русь – поєднання народної культури східних слов'ян та культури нової формації. 2. Культура Київської Русі. Причини високого злету культури Київської Русі. 3. Характерні ознаки та особливості феномену культури Київської Русі. Проблеми вибору віри. 4. Поява нових культурних явищ: виникнення писемності. Слов'янські просвітителі Кирило і Мефодій. Писане кодифіковане право. 5. Структура і символіка православних храмів Київської Русі. Поширення монументальної культової архітектури й формування вітчизняних архітектурних шкіл. 6. Заснування місцевих традицій іконописання й формування самобутніх іконописних шкіл. <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Брайчевський В.Г. Утвердження християнства на Русі. –К., 1988. 2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 3. Асеев Ю.С. Архітектура Київської Русі. –К., 1969. 4. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К., 1994. 5. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009.
	<p>Лекція №11. Формування національної свідомості в контексті ренесансних та реформаційних процесів загальноєвропейського змісту.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ренесансно-гуманістичний світогляд в Україні. 2. Національна самобутність культурної картини світу доби бароко. Братський рух кінця XVI – початку XVII століть та його релігійна і національно-політична роль в історії української культури. 3. Козацтво як культурно творча сила української ідентифікації. 4. Просвітництво, його загальноєвропейський контекст. Вплив освіченого абсолютизму на різні форми культурного життя українського простору. Творчість Григорія Сковороди – українського просвітителя та ментальні засади ідей Сковороди, їх наукове та культурне значення. <p>Завдання на СРС: Охарактеризуйте діяльність одного з визначних діячів української культури (за вибором студента): Петро Могила, І.Гізель, С.Яворський, Г. Шедель.</p> <p>Рекомендована література:</p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К., 1994. <p>Додаткова :</p> <p>Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007.</p>
	<p>Лекція №12. Статус України як східноєвропейського центру барокової культури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бароко як загальноєвропейська культурна доба, стиль та напрям мистецтва й основа формування новоевропейської ментальності. Український бароковий розпис та іконографія. 2. Братський рух кінця XVI – початку XVII століть та його релігійна і

	<p>національно-політична роль в історії української культури. Києво-Могилянська колегія і її роль в українській гуманітарній думці.</p> <p>3. Формування та розвиток національно-самобутніх типів архетипуриної забудови і жанрів мистецтва.</p> <p>4. Українська національна архітектурна школа. Архітектурні пам'ятки української культури XVIII ст.. Києва, Чернігівщини, Слобожанщини, Придніпров'я.</p> <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007.
	<p>Лекція №13. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Феодально-кріпосницька, антиукраїнська асиміляційна політика Російської і Австрійської імперії на українській етнічній території. 2. Рух декабристів (Південне товариство 1821 року) та Кирило-Мефодіївське братство щодо необхідності формування української державності. 3. Національно-визвольна тенденційність українського народу. Іван Котляревський – засновник класичної традиції в українській літературі. Світоглядне і культуро творче значення доробку Т.Г. Шевченка у генеруванні національної ідеї українського суспільства. XIX століття – культурні напрямки форм і стилів. Соціальна динаміка в пошуку шляхів ствердження національної самосвідомості. 4. Меценатська діяльність як ментальний вимір української моральної культури. <p>Завдання на СРС: Підготувати доповідь для участі в науково-практичній студентській конференції, присвяченій діяльності визначних постатей української культури (за вибором студента):Н.І. Костомарова, П.А. Куліш, А. Навроцький, В.Белозерський, Н.І.Гулак, П.П. Чубинський, М.П. Драгоманов, П.Мирний, І.Нечуй-Левицький, М.Гоголь, Д.Яворницький, М.Грушевський, Х.Алчевська, Б.Грінченко, С.Васильченко, Г.Нарбут.</p> <p>Рекомендована література:</p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грицай Я.Й. Нарис ці торії України: формування модерної української нації XIX – XX століття. –К.: 1996. 2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. 2. Попович М.В. Нарис історії культури України. –К.: Артек, 1998. <p>Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994.</p>
	<p>Лекція №14. Культуротворчі, соціально-економічні та геополітичні основи національного самовизначення української культури.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XIX століття: культурні напрямки форм і стилів. Світоглядне і культуро- творче значення доробку Т.Г. Шевченка у генеруванні національної ідеї українського суспільства. 2. Національна модель романтизму в українській культурі як ідейно-філософський і художньо-естетичний феномен. Феномен творчості Миколи Гоголя. 3. М. Лисенко – засновник української класичної музики. Вокальна природа і

	<p>європейський рівень розвитку української музичної культури. Західноєвропейська стилістика міської культури «бідермаєр» і творчість композитора М. Вербицького. Видатні представники професійного музичного мистецтва України С. Леонтович, С.Людкевич та ін.</p> <p>4. Творчість І.Я. Франка як особливий «косм життя людини». Жіноча тема в українському образотворчому та театральному мистецтві: М. Заньковецька та ін.</p> <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. 3. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. 4. Попович М. Нарис історії України. -К., 1998. 5. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994.
	<p>Лекція №15. Характеристика історично-культурного процесу в Україні першої половини ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив історичних подій та соціальних трансформацій на динаміку розвитку української культури. 2. Основні напрямки модернізму в українській художній культурі першої половини ХХ ст. Роль українського модернізму у розвитку світових тенденцій авангардного мистецтва. 3. Специфіка культури творчих процесів у період існування радянської України. 4. Розвиток української освіти і науки. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність В.Вернадського, Д.Чижевського, І.Сікорського, С.Корольова та ін. <p>Завдання на СРС: Зробити аналітичний огляд навчальної літератури на тему:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток української науки і освіти в ХХ столітті 2. Наукові і науково-технічні досягнення українських вчених: наукова діяльність В.Вернадського, Д.Чижевського, І.Сікорського, С.Корольова. <p>Рекомендована література:</p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. <p>Додаткова :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. 2. Попович М. Нарис історії України. -К., 1998.
	<p>Лекція №16. Характеристика історико-культурного процесу в Україні першої половини ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Художні інновації українського футуризму. Концепція кубофутуризму О. Богомазова, О.Екстер. Супрематизму К.Малевича, скульптурна творчість О.Архипенка. 2. Роль українського модернізму у розвитку світових тенденцій авангардного мистецтва. Формування концептуальних засад «новітньої» національної художньої культури: творчість художників Г. Нарбута, М. Бойчука, В.Кричевського, письменників В.Винниченка, М.Хвильового, М. Рильського, композиторів М. Леонтовича, Л.Ревуцького та Л. Кубаса. 3. Національно-культурна специфіка українського реалістичного мистецтва.

	<p>Значення кіномистецтва О. Довженка, С.Параджанова, творчості В.Стуса.</p> <p>4. Художні інновації українського футуризму. Концепція кубофутуризму О. Богомазова, О.Екстер. Супрематизму К.Малевича, скульптурна творчість О.Архипенка.</p> <p>Рекомендована література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української культури /За ред. І. Крип'якевича. –К.,1994. 3. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. 4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. 5. Попович М. Нарис історії України. -К., 1998.
	<p>Лекція №17. Зміна культурної парадигми в умовах формування незалежної української держави.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Постмодернізм як явище культури постіндустріального суспільства другої половини ХХ ст.. Постмодерністські тенденції в українській художній культурі. Сучасне українське мистецтво як форма соціальної комунікації. 2. Особливості впливу масової культури, її художньо-стереотипних форм на процеси ідентифікації сучасної людини. 3. Медіакультура як ознака становлення інформаційного суспільства.. 4. Перспективи збереження і розвитку національної української культури у контексті інформаційного суспільства. <p>Завдання на СРС: Підготуватися до участі в дискусії на тему: «Культурна самоідентичність України у контексті процесів глобалізації».</p> <p>Рекомендована література:</p> <p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник. –К.: 2000. 2. Історія української та зарубіжної культури: Навч. Посіб. /Б.І. Білик/За ред. С.М. Клапчука. –К., 2007. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Підручник. –К.: 2009. <p>Попович М. Нарис історії України. -К., 1998.</p>
	<p>Лекція №18. Залік</p>

6. Індивідуальні завдання

Програмою кредитного модуля передбачено виконання ДКР. На виконання ДКР відводиться 10 годин СРС.

Метою проведення ДКР є перевірка якості засвоєння інформації, отриманої під час навчального процесу. Проведення домашньої контрольної роботи передбачає також перевірку якості засвоєння матеріалу дисципліни «Історія української культури» у формі завдань для самостійної роботи студентів. Їх виконання дозволять реалізувати наукові уподобання щодо вибору теми індивідуального завдання, актуалізувати творчий потенціал у процесі самостійної роботи студентів.

Домашня контрольна робота з навчального модуля “Історія української культури” передбачає форму реферата, тему якого студенти обирають самостійно із запропонованих викладачем.

Ці завдання є необхідною складовою денної форми навчання (перелік питань до ДКР дивитись у методичних вказівках для СРС).

8. Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Система рейтингових балів, критерії оцінювання та умови допуску до семестрової атестації наведено у «Положенні про рейтингову систему оцінки успішності студентів з кредитного модуля (дисципліни) НГ-02 «Історія української культури».

9. Методичні рекомендації

Курс «Історія української культури» належить до соціально-гуманітарної підготовки студентів вищих навчальних закладів освіти України. На курс відводиться 60 години, з них 18 годин лекцій, 18 год – семінарські заняття, 24 години – самостійна робота студентів. Враховуючи, що одним із завдань курсу є формування та розвиток у студентів певних умінь і навичок для подальшого використання набутих знань у своїй професійній діяльності, особливого значення набуває ефективна самостійна робота студентів над доцільним поєднанням теоретичних положень та практичних навичок. Час, відведений на СРС, становить половину від передбаченого програмою на вивчення дисципліни.

Самостійна робота студентів з вивчення дисципліни «Історія української культури» має найрізноманітніші форми, а саме:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до семінарських занять;
- складання тез виступу;
- написання наукових повідомлень;
- самостійне вивчення додаткової літератури та окремих питань курсу;
- використання комп'ютерних програм та матеріалів з Інтернету;
- робота із словниками з метою оволодіння основною термінологією;
- підготовка до екзамену.

Лекція, прочитана кваліфікованим, досвідченим викладачем і ретельно законспектована студентом, кладе початок самостійного вивчення предмету студентами тема за темою. Уважне слухання і якомога повніше конспектування лекційного матеріалу є надійним компасом у вивченні дисципліни.

Готуючись до екзамену, студент вивчає конспект лекцій та записи підготовки до семінарських занять. Звіряє свої матеріали з програмою курсу, додатково вивчає рекомендовану літературу. Рекомендується до кожної теми складати словник термінів, щоб точно й чітко знати суть кожної наукової категорії та поняття. Щоб краще оволодіти матеріалом, студент має бути вищою мірою уважним і вимогливим до себе, дисциплінованим і зацікавленим у навчанні.

Найвища якість самостійної роботи студента досягається тоді, коли його власна думка випереджає сторонню допомогу в процесі вивчення нового матеріалу. Це особливо важливо при вивченні історії культури, де активно використовується логічний підхід, принцип історичності з позиції теорії цивілізацій.

Закономірність навчання така: чим ефективніша й систематичніше самостійна робота студента, тим глибші й міцніші його знання. І, навпаки оволодіння знаннями лише напередодні заліку веде до поверхових, розрізнених знань окремих розділів і такого ж швидкого їх «вивітрювання» з голови після атестаційного контролю.

Систематична й ефективна самостійна робота студента є об'єктом особливої уваги викладача, його контролю та сприяння. З цією метою викладач проводить експрес контроль з метою визначення якості сприймання та засвоєння лекційного матеріалу, перевіряє письмову підготовку до занять, виставляє атестації поточної успішності, викликає студентів на бесіди, консультації, тощо.

Найдосконалішою формою організації навчального процесу є рейтингова система оцінювання з кредитного модуля, яка робить акцент саме на функції поточного контролю успішності студентів. Її застосування приносить позитивні результати.

10. Рекомендована література

10.1. Базова

1. Бичко А.К. Теорія та історія світової і вітчизняної культури : Курс лекцій / А.К. Бичко. – К. : 1993.
2. Закович М.М. Українська та зарубіжна культура : Навчальний посібник / М.М. Закович. –К. : 2000.
3. Історія української та зарубіжної культури : Навчальний посібник. / [За ред. С.М. Клапчука]. – К., 2007.
4. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура : Підручник / М.В. Кордон. –К. : 2009. (<http://www.uk.x-pdf.ru/5istoriya/1247225-1-ukrainska-zarubizhna-kultura-t-vidannya-zatverdzheno-ministerstvom-osviti-nauki-ukraini-pidruchnik-dlya-studentiv-v.php>)
5. Історія української культури / [За ред. І. Крип'якевича]. –К.,1994. (<http://litopys.org.ua/krypcult/krcult.htm>)
6. Культура України : Лекції / [Ра ред. Д. Антоновича]. –К., 1993. (<http://litopys.org.ua/cultur/cult.htm>)
7. Попович М. Нарис історії України / М. Попович. – К., 1998. (<http://194.44.152.155/elib/local/sk610033.pdf>)
8. Русанівський В.М. Культура українського народу : Навчальний посібник / В.М. Русанівський. – К., 1994.

10.2. Допоміжна

1. Асеев Ю.С. Мистецтво стародавнього Києва / Ю.С. Асеев. – К., 1969.
2. Баран В.Д. Черняхівська культура : За матеріалами Верхнього Дністра і Західного Бугу / В.Д. Баран. – К., 1981.
3. Берлинський М.Ф. Історія міста Києва / М.Ф. Берлинський. – К., 1991. (<http://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Sci/Kyiv/1991Berlinsky.html>)
4. Брайчевський В.Г. Утвердження християнства на Русі / В.Г. Брайчевський. – К., 1988. (http://chtyvo.org.ua/authors/Braichevskiy_Mykhailo/Utverdzhennia_khrystyanstva_na_Rusi/)
5. Братко-Кутинський О. Феномен України / О. Братко-Кутинський. – К., 1996. (<http://mirknig.su/knigi/history/24877-fenomen-ukrayini.html>
<https://toloka.to/t70130>)
6. Булашов Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях. – К., 1992. (http://chtyvo.org.ua/authors/Bulashev_Heorhii/Ukrainskyi_narod_u_svoikh_lehendakh/)
7. Варан В.Д. Походження слов'ян / В.Д. Варан. – К., 1991.
8. Войтович В. Генеалогія богів давньої України / Войтович В. – Рівне, 2007. (http://chtyvo.org.ua/authors/Voitovych_Valerii/Henealohiia_Bohiv_davnoji_Ukrainy/)
9. Волощенко А.К. Нариси з історії суспільно-політичного руху на Україні в 70-х на початку 80-х ХІХ ст / А.К. Волощенко. – К., 1974.
10. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис / О. Воропай. – К., 1993. (http://www.studmed.ru/voropay-o-zvichayi-nashogo-narodu-etnografchniy-naris_a047f1c2c16.html#)
11. Грицай Я.Й. Нарис історії України : формування модерної української нації ХІХ – ХХ століття / Я.Й. Грицай. – К. : 1996.
12. Даниленко В.Н. Неолит Украины / В.Н. Даниленко. – К., 1969. (<http://padabum.com/d.php?id=34366>)
13. Даниленко В.Н. Энеолит Украины / В.Н. Даниленко. – К., 1974. (<http://padabum.com/d.php?id=44874>)
14. Забужко О. Дві культури / О. Забужко. – К., 1999.
15. Історія України в особах: ХІХ – ХХ ст./ [за ред. І.Войцехівська (кер. авт. кол.), В.Абліцов, О.Божко та ін]. – К., 1995. (<https://toloka.to/t62786>)

16. Мицик В.Ф. За законами світового ладу : Трипільська цивілізація і світогляд українського народу / В.Ф. Мицик. – К., 2007.
17. Україна і світ : Історія господарства від первісної доби і перших цивілізацій до становлення індустріального суспільства : Навч. посіб. для вузів / [за ред. В.Д. Лановика]. – К., 1994.
18. Чмихов М.О. Курганні пам'ятки як явище давньої культури : Навч. Посіб / М.О Чмихов. – К., 1993.
19. Чмихов М.О. Археологія та стародавня історія України : Навч. посіб. Курс лекцій / М.О. Чмихов, Н.М. Кравченко, І.Т. Черняков. – К., 1992.
20. Чумарна М.І. З початку світу. Україна в символах / М.І. Чумарна. – Львів, 1996.
21. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до ХХ ст.) Курс лекцій : Навч. Посіб./ В.І. Яровий, П.М. Рудяков, В.П.Шумило та ін. – К., 2001.

10.3. Довідкова література

1. Довідник з історії України : в 3-х т. / [за ред. З.І. Підкови, Р.М. Шуста]. – К. : Генеза, 1995. – 435 с.
(http://chtyvo.org.ua/authors/Pidkova_lhor/)
2. Енциклопедія українознавства : Загальна частина: в 3 т. / [за ред.. В.Кубійовича]. – К., 1995. – 1230 с.
(<http://litopys.org.ua/encycl/eu.htm>)
3. Зарубіжні українці / [за ред. С.Ю. Лазебник (кер. авт. кол.), Л.О. Лещенко, Ю.І. Макар та ін.]. – К. : Україна, 1991. – 1252с.
4. Поліщук Є.П. Історія культури : короткий довідник / Є.П. Поліщук. – К. : Український центр духовної культури, 2000. – 196 с.
5. Українська література у портретах і довідках : Давня література – література ХІХ ст. : Довідник – К. : Либідь, 2000. – 360 с.

Уся література знаходиться у Національній бібліотеці України ім. В.І.Вернадського, у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, у методичному кабінеті кафедри української мови, літератури та культури, в електронному кампусі.